

підгрунтя для розробки низки дослідно-рефлексивних завдань та включення їх у програми всіх практик: від навчальної до виробничої з поступовим ускладненням завдань.

1. Галанова М.А. *Формирование профессионально-субъектной позиции студентов педвуза в процессе педагогической практики* / М.А. Галанова: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. – Уфа, 2006. – 173 с.

2. Краевский В.В. *Место и функции методологии педагогики в научно-методическом обеспечении модернизации образования* / В.В. Краевский [Электронный ресурс] // Интернет-журнал “Эйдос” // <http://www.eidos.rti/journal/2003/0711-04.htm>.

3. Нечепоренко Л.С. *Непрерывная педагогическая практика в университете* / Л.С. Нечепоренко, А.А. Троцко // *Сов. педагогика*. – 1986. – № 8. – С. 73 – 78.

4. Сериков В.В. *Субъективная реальность педагога* / В.В. Сериков // *Педагогика*. – 2005. – № 10. – С. 53 – 61.

5. Altrichter H. *Lehrer erforschen ihren Unterricht. Eine Einführung in die Methoden der Aktionsforschung* / Peter Posch, Herbert Altrichter. – Bad Heilbrunn: Klinkhardt, 1994. – 374 s.

6. Hermes L. *Qualitätsentwicklung und Qualitätssicherung von Unterricht in der Sekundarstufe I Englisch. Materialien zu dem Themenbereich: Action Research-Lehrkräfte erforschen ihren Unterricht* / Liesel Hermes. – Erprobungsfassung. Nordrhein-Westfalen: Landesinstitut für Schule und Weiterbildung, 2001. – 267 s.

7. Mills G.E. *Action research: A guide for the teacher researcher (3rd ed.)* / G.E. Mills. – Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall, 2007. – 264 p.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2014

УДК 37(09)

Петро Фриз, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та українознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

РОЛЬ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ВИХОВАННІ

У статті досліджено хореографічну культуру як чинник полікультурного виховання і розвитку особистості дитини.

Ключові слова: полікультурне виховання, хореографічна культура, поліетнічність, оптимізація процесу розвитку дитячої особистості засобами хореографічної культури.

Лит. 7.

Петр Фриз, кандидат искусствоведения, доцент кафедры культурологии и украиноведения Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

РОЛЬ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОГО ИСКУССТВА В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ВОСПИТАНИИ

В статье исследуется хореографическая культура как фактор поликультурного воспитания и развития личности ребенка.

Ключевые слова: поликультурное воспитание, хореографическая культура, полиэтничность, оптимизация процесса развития детской личности средствами хореографической культуры.

Petro Fryz, Ph.D. (Arts) Docent of the Culturology and Ukrainian Study Department Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

THE ROLE OF CHOREOGRAPHIC ART IN MULTICULTURAL EDUCATION

The paper investigates the choreographic culture as a factor of multicultural education and development of the child.

Keywords: multicultural education, choreographic culture, multiethnicity, optimization of the process of the development of a creative personality of a child by means of the choreographic culture.

Постановка проблеми. Сьогодні загальновізнано: справжню культуру можна будувати лише у відповідності зі своїм власним минулим, маючи при цьому на увазі своє власне майбутнє, а зміцнення культурної самостійності народів сприяє розширенню контактів і зближенню культур. В умовах співіснування в країні різних типів

цивілізацій потрібно приділяти набагато більше уваги педагогічним аспектам проблем культурних відмінностей. Оцінюючи стан полікультурного виховання в Україні, слід визнати, що воно не є пріоритетом освіти і педагогіки. У політичних деклараціях і педагогічних працях містяться вірні заклики до виховання в дусі полікультурності, проте не завжди і не скрізь вони впроваджуються

в практику. Вчені-педагоги, шкільні вчителі нерідко замовчують такі “незручні питання”, як міжетнічні конфлікти, культурні забобони, націоналізм. Тим часом полікультурність людини аж ніяк не генетичного походження. Вона соціально детермінована і повинна бути вихована.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Мистецтвознавча наука покликана розробити нові підходи у дослідженні сутності сучасної хореографічної культури і у напрямі її впливу на формування особистості дитини, і з точки зору з'ясування генетично притаманних їй базових компонентів, закладених природою хореографічного мистецтва, а також властивих особистісній культурі митця. Окреслений напрям досі не привернув достатньої уваги дослідників. Його розробка відбувається здебільшого на емпірично-практичному рівні узагальнення новітніх явищ і підходів до сучасної хореографічної культури в окремих формах організації хореографічної справи (М. Вантух, Б. Колногузенко, М. Гузун, Л. Цветкова, О. Колосок, О. Кривохитова та ін.).

Мета і завдання статті. По суті, майже будь-яка людина поліетнічна. Більшість з нас, як правило, не знає докладної історії своєї сім'ї, свого родоводу. Іншими словами, трактування суспільства як поліетнічної спільноти виходить з уявлення про те, що сучасні люди паче не належать до однієї етнічної групи, а є членами декількох спільнот, носіями кількох культур. Шляхом грамотного вибудовування міжнаціональних відносин можливо якщо не уникнути, то хоча б істотно скоротити кількість міжнаціональних конфліктів серед дорослого населення. Метою ж поліетнічного виховання молодого покоління має бути прищеплення гармонійних, природно-позитивних, осмислено-гуманних відносин.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У багатонаціональній спільноті процеси виховання відбуваються при взаємодії великих і малих етносів. Ці процеси включають духовне збагачення за допомогою виховання та освіти домінуючих і малих національних груп, передбачають створення соціального простору, де особистість знаходить громадський і етнічний статус, визначає приналежність до мов і субкультурам.

Полікультурна освіта – це процес, в якому відбувається засвоєння підростаючим поколінням етнічної, загальнонаціональної і світової культури, духовне збагачення і розвиток його планетарного світогляду, формування готовності та вміння жити в багатокультурному поліетнічному середовищі [2, 4].

Визначено, що найважливішою складовою змісту полікультурної освіти підростаючого покоління виступає культурний компонент становлення особистості. При цьому виняткового значення набуває традиційна культура в інтеграції з світовими культурами і з урахуванням освоєння національних і загальнолюдських цінностей і розвитку національної самосвідомості і формування внутрішнього світу особистості, прилучення підростаючої людини до накопичених століттями духовних цінностей [2, 5].

В умовах демократизації суспільних відносин, змін у соціально-економічній сфері, культурі та освіті, особливу значимість набувають питання художнього виховання підростаючого покоління. У суспільстві зростає потреба в високоінтелектуальних творчих особистостях, здатних самостійно вирішувати виникаючі труднощі, приймати нестандартні рішення і втілювати їх у життя [5].

Проблему освіти і виховання дітей у поліетнічному суспільстві важко переоцінити, тому необхідно створити в освітніх установах концепцію культурного синтезу та інтеграції дітей в єдину націю – націю українців. Інтеграція нової групи в націю для будь-якого освітнього закладу передбачає вирішення низки пріоритетних виховних завдань, таких, як:

- особистісний розвиток кожної дитини, що передбачає індивідуальний підхід до нього;
- розвиток етнічної та культурної грамотності, тобто досягнення дітьми певного рівня інформованості про особливості історії та культури всіх представників у колективі (а в подальшому і в суспільстві) етнічних груп;
- формування етнокультурної компетентності, тобто не тільки позитивне ставлення до наявності в колективі різних етнокультурних груп, а й уміння розуміти їх представників і взаємодіяти з партнерами з інших культур;
- усвідомлення взаємовпливу і взаємозбагачення культур в сучасному світі, розвиток інтеграційних процесів.

Культурний синтез та інтеграція колективу вихованців у націю позитивно впливає на відносини, оскільки у дітей, завдяки йому, міжгрупові контакти протікають у більш сприятливих умовах, відбувається узагальнення позитивного досвіду подібних контактів, що, в свою чергу, сприяє формуванню надетнічної ідентичності.

Проте як би не був великий обсяг переданої інформації, дитина не може бути підготовленою до міжкультурної взаємодії, поки не отримає адекватного виховання. Тому значна частина моделей полікультурної освіти робить акцент швидше на вихованні, ніж на освіті. Простой

передачі знань про культурно-етнічне розмаїття світу недостатньо – дитина повинна шляхом свого життєвого досвіду відкривати для себе схожість і відмінність з “іншими”.

Полікультурне виховання передбачає формування моделі поведінки, здатної забезпечити нормальну адаптацію та комфортне існування громадянина України в сучасному інформаційному суспільстві, рівноправну участь носія власної етнокультурної та національної традиції в глобальних цивілізаційних процесах [4].

Полікультурне виховання – складовий елемент світогляду людини, спосіб формування відкритої, яка розуміє і приймає позиції людини при спілкуванні з різними культурами, формування ставлення до свого народу, інших народів за допомогою доступних дитячому розумінню засобів матеріальної і духовної культури. Загальна мета виховання конкретизується шляхом звернення до національних коренів та індивідуальних особливостей особистості. Відомо, що до загальнолюдських цінностей та ідеалів культури людина приходить шляхом прилучення до національної культури. Усвідомлення дітьми того, в якій культурі ми живемо, якій культурі належимо, є найважливішим завданням сучасного виховання, бо культура – це те, що, як зазначав академік Д.С. Лихачов, “робить людей, що населяють певний простір, з простого населення – народом, нацією”. В усвідомленні приналежності до своєї національної культури знаходяться корені духовності, моральності, громадянськості і самобутності особистості [3]. І в цьому відношенні був абсолютно чітко визначився філософ Н.О. Лосский, розмірковуючи про світову культуру як синтез кращих досягнень національних культур різних народів, що населяють нашу планету: “Національна культура набуває популярності в усьому світі тільки тоді, коли цінності, розвинені в ній, стають досягненням всього людства. Культура миру, культура міжнародного спілкування – результати багатовікового розвитку загальнолюдської історії” [4, 19].

Полікультурне виховання фокусується на кількох педагогічних принципах:

- виховання людської гідності та високих моральних якостей;
- виховання для співіснування соціальних груп різних рас, релігій, етносів і т.ін.;
- виховання готовності до взаємного співробітництва.

Головною метою міжкультурного компонента у вихованні є також вироблення навичок міжкультурної компетенції. Полікультурне

виховання, власне, не є для українських педагогів чимось новим. У вітчизняній педагогіці вона має міцні традиції. Полікультурне виховання має чимало спільного з інтернаціональним вихованням. Результатами полікультурного виховання, як і інтернаціонального, мають бути:

- розуміння і повага до інших народів, культур, цивілізацій, життєвих цінностей, включаючи культуру побуту;
- усвідомлення необхідності взаєморозуміння між людьми і народами;
- здатність спілкуватися;
- усвідомлення не тільки прав, а й обов’язків щодо інших соціальних та національних груп;
- розуміння необхідності активної міжнародної солідарності та співробітництва;
- досягнення взаємодії та взаємообміну, що базуються на розумінні особливостей різних культур;
- готовність брати участь у вирішенні проблем іншої спільноти і етносу.

Подібно інтернаціональному, полікультурне виховання має на увазі налагодження зв’язків між спільнотами людей, виходить з необхідності взаємозбагачення різних культур. Виконуючи сполучні функції, полікультурне виховання подібно з інтернаціональним. Як і інтернаціональне, полікультурне виховання передбачає міжнародну та міжетнічну взаємодію, формує почуття солідарності та взаєморозуміння, протистоять дискримінації, націоналізму, расизму [5, 118].

У нашій країні хореографічною освітою займається чимало соціальних інститутів; установи освіти і професійно-технічної освіти, органи культури, громадські організації, радіо і телебачення. До теперішнього часу накопичений значний досвід з хореографічної освіти на різних рівнях: у загальноосвітній школі, в системі додаткової освіти і у вищих навчальних закладах. При цьому питання про виховні можливості хореографії піднімається занадто рідко, що дає підстави припустити домінування у педагогів освітніх цілей над виховними.

А танець має величезне значення як засіб виховання національної самосвідомості. Отримання відомостей про танці різних народів і різних епох необхідно, тому кожен народ має свої, тільки йому притаманні танці, в яких відбиті його душа, його історія, його звичаї і характер.

Педагогіка, зокрема, вказує, що треба допомогти дитині через мистецтво глибше усвідомити свої думки і почуття, ясніше мислити і глибше відчувати; треба допомогти дитині це пізнання самого себе зробити засобом пізнання інших, засобом більш тісного зближення з

колективом, засобом через колектив рости разом з іншими і йти спільно до нових, глибоких і значних переживань життя [6].

Особливо важливе значення має мистецтво в даний час, бо воно є своєрідним резонатором, що підсилює все прогресивне на шляху творення гуманістичного суспільства. Воно виступає в різноманітті своїх функцій – це одночасно засіб пізнання, відображення навколишньої дійсності, важливий фактор духовно-практичного впливу на неї з метою вдосконалення. Цінні думки з цього питання, що спираються на гуманістичне розуміння мистецтва і його місця в суспільстві, висловлювали педагоги, психологи.

Хореографія – улюблене дітьми мистецтво. Щорічно тисячі аматорів танцю приходять в хореографічні колективи, танцювальні ансамблі, студії. Чимало дитячих танцювальних колективів стали популярними не тільки в нашій країні, але і за кордоном. Заняття хореографією надзвичайно корисні для дитини, сприяють її фізичному, моральному, естетичному розвитку: діти розкривають для себе всі традиції, звичаї, обряди, характер різних народів, їхній спосіб життя, культуру.

Безперечно, школа танцю – це найдоступніша і масова база хореографічної освіти дітей, юнацтва, це той “фундамент”, на якому буде надалі споруджуватися все “будівля” духовної культури сучасної, гармонійно розвиненої людини.

Яку ж роль повинна виконувати хореографія у формуванні гармонійної і всебічно розвиненої особистості? Чи повинна вона бути предметом освіти чи виховання? Після серйозних дискусій, які велися з цього приводу, починаючи з 80-х років до теперішнього часу, педагоги-вихователі, танцюристи і психологи до єдиної думки так і не прийшли [1, 94].

Хореографічна творчість є одним із засобів всебічного розвитку підрастаючого покоління. Продуктивність художнього виховання дітей засобами хореографії обумовлена синтетичним характером хореографії, яка об’єднує в собі музику, ритміку, образотворче мистецтво, театр і пластику рухів [5].

Соціальні функції сучасної хореографії тісно пов’язані і взаємодіють між собою. Кожний хореографічний напрямок, розвиваючись у суспільстві і впливаючи на нього, здійснює не одну, а одночасно кілька функцій, і серед них обов’язково – виховну, адже хореографія так чи інакше виховує виконавців, формує, змінює їх духовний світ.

Висновки. Педагоги хореографії, навчаючи дітей одному з найулюбленіших видів мистецтва

– танцю, також вносять свій неоціненний внесок у полікультурне виховання. В основі цього виховання лежить формування любові до своєї національної культури, народної творчості, інтересу і розуміння краси навколишнього світу, спілкування. Для того щоб зрозуміти танець іншого народу, не потрібно знання мови – мова танцю сама по собі універсальна. Танець – один із перших засобів, яким люди могли висловити свої почуття та емоції. Танцювальна майстерність різних народів дбайливо зберігається і передається наступним поколінням. Зразки народної хореографії, що вивчаються на уроці, відновлюють власні етнічні зв’язки дитини, виховують етнічну толерантність. Навчаючи народним танцям, таким як циганський, узбецький, іспанський, ірландський та інші, педагоги збагачують світосприйняття дітей, виховують комунікативні навички, вчать розумінню та повазі інших культур і цивілізацій, усвідомленню необхідності взаєморозуміння між людьми і цілими народами.

Отже, можна стверджувати, що хореографічне мистецтво в загальноосвітній школі виконує в навчально-виховному процесі кілька функцій: це і предмет навчання (у широкому сенсі слова), і предмет виховання підрастаючого покоління, у процесі якого формується ставлення дітей до дійсності і життя, колективу і самого себе, формуються смаки, ідеали, цінності і т.д. При цьому необхідно підкреслити, що розвиток моральних цінностей, виховання національної самосвідомості, самобутності, але разом з тим і виховання розуміння і прийняття інших культур, міжкультурної толерантності, повинні мати пріоритетне значення.

Практичний досвід, набутий під час роботи в сфері хореографічної педагогіки, дозволяє укласти, що хореографічне творчість володіє певними невикористаними резервами в підвищенні ефективності системи полікультурного виховання молодого покоління. Заняття хореографією, що проводяться з урахуванням вікової специфіки, мають значні резерви розвитку. Виявлення та ефективне використання цих резервів – одна з головних завдань педагога хореографії.

1. *Кривохита А.М. Гармонія танцю: метод. посібник. / А.М. Кривохита – Кіровоград, 2003. – 99 с.*

2. *Колобова Л.В. Становление личности школьника в поликультурном образовании: автореф. дис. док. пед. наук./ Л.В. Колобова. – Оренбург, 2006. – 20 с.*

3. *Лихачев Д.С. Человек в литературе*

**ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНОГО АСПЕКТУ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО
ОРІЄНТОВАНОЇ УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ**

Древней Руси / Д.С. Лихачев. – М.: Наука, 1970. – 540 с.

4. Лосский Н.О. *История русской философии. Пер. с англ. / Н.О. Лосский. – М.: Советский писатель, 1991. – 480 с.*

5. Нилов В.Н. *Хореография в системе художественного воспитания младших*

школьников: Теория и практика: дисс. канд. пед. наук. / В.Н. Нилов. – Москва, 1998. – 214 с.

6. Кононенко П.П. *Українознавство / П.П. Кононенко. – К., 1994. – 128 с.*

7. Рудницька О.П. *Педагогіка загальна та мистецька: навч. посібник / О.П. Рудницька. – К.: ТОВ “Інтерпроф”, 2002. – 270 с.*

Стаття надійшла до редакції 17.06.2014

УДК 37.013.2.331.586:811'24

Єлизавета Яковенко-Глушенкова, кандидат педагогічних наук,
докторант кафедри методики викладання іноземних мов
Київського національного лінгвістичного університету

**ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТНОГО АСПЕКТУ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО
ОРІЄНТОВАНОЇ УСНОМОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ**

Охарактеризовано компоненти предметного аспекту змісту навчання формування професійно орієнтованої усномовленнєвої комунікативної компетентності у майбутніх учителів французької мови на початковому ступені навчання (I – II курсах): сфери, теми, ситуації, ролі, наміри спілкування, мовні та мовленнєві засоби, тексти.

Ключові слова: зміст навчання, предметний аспект, професійно орієнтована усномовленнєва комунікативна компетентність, майбутні вчителі, французька мова.

Табл. 2. Літ. 13.

Єлизавета Яковенко-Глушенкова, кандидат педагогических наук,
докторант кафедры методики преподавания иностранных языков
Киевского национального лингвистического университета

**ОСОБЕННОСТИ ПРЕДМЕТНОГО АСПЕКТА СОДЕРЖАНИЯ ОБУЧЕНИЯ
ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТИ В УСТНОЙ РЕЧИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА**

Дана характеристика компонентов предметного аспекта содержания обучения профессионально ориентированной коммуникативной компетентности в устной речи будущих учителей французского языка на начальной ступени обучения (I – II курсах): сферы, темы, ситуации, роли, намерения общения, языковые и речевые средства, тексты.

Ключевые слова: содержание обучения, предметный аспект, профессионально ориентированная коммуникативная компетентность в устной речи, будущие учителя, французский язык.

Yelizaveta Yakovenko-Hlushenkova, Ph.D. (Pedagogy),
Doctoral Student of Foreign Languages Teaching Methods Department,
Kyiv National Linguistic University

**PARTICULARITIES OF SUBJECT ASPECT OF CONTEXT OF TRAINING FUTURE
FRENCH LANGUAGE TEACHERS' PROFESSIONAL ORAL SPEECH
COMMUNICATIVE COMPETENCE**

The article deals with analysis, systematization and synthesis of scientific resources with the aim to reveal the subject aspect of context of training future French language teachers' professional oral speech communicative competence at the first stage of studying (I – II years): spheres, subjects, situations, roles, intentions of conversation, language and speech means, texts.

Keywords: context of training, subject aspect, professional oral speech communicative competence, future teachers, French language.

Постановка проблеми. Модернізація підготовки фахівців з метою підвищення їхнього вітчизняної освіти на лоні інтеграції рівня конкурентоспроможності на міжнародному нашої держави до європейського ринку праці. У цьому контексті особливо гостро простору передбачає оновлення системи постає питання професійної підготовки вчителів,